

Riksdagsvalet och Europaparlamentsvalet 2019

Riksdagsval förrättas söndagen den 14 april 2019. Förhandsröstning i hemlandet ordnas den 3–9 april 2019.

Europaparlamentsval förrättas söndagen den 26 maj 2019. Förhandsröstning i hemlandet ordnas den 15–21 maj 2019.

Vid valet tillämpas vallagen (714/1998) med senare ändringar. I detta cirkulär behandlas kommunala valmyndigheters uppgifter vid riksdagsval och Europaparlamentsval.

Kommunstyrelsen ska i god tid före valet besluta om hemlandets allmänna förhandsröstningsställen och röstningsställena på valdagen samt tillsätta valnämnderna för röstningsområdena och en eller flera valbestyrelser för förhandsröstning som verkställs i anstalter.

Det rekommenderas att valaffiseringen utomhus inleds en vecka innan förhandsröstningen börjar, dvs. den 27 mars 2019 inför riksdagsvalet och den 8 maj 2019 inför Europaparlamentsvalet.

Arrangemangen kring förhandsröstningen och andra valarrangemang behandlas mer ingående i Justitieministeriets brev till kommunstyrelserna den 1 oktober 2018. Kommunstyrelsen skulle vidarebefordra brevet till den kommunala centralvalnämnden. I brevet informeras också om olika tidsfrister vid valet. Dessutom finns det ytterligare information om valen på Justitieministeriets webbplats www.vaalit.fi/sv.

Närmare upplysningar:

E-postservice:

forvaltningsjuristerna@kommunforbundet.fi

Saija Haapalehto, (09) 771 2308

Kai Ketelimäki, (09) 771 2088

Annaliisa Lehtinen, (09) 771 2074

Riitta Myllymäki, (09) 771 2463

Kommunernas valmyndigheter

Kommunal centralvalnämnd

Den viktigaste valmyndigheten vid riksdagsval och Europaparlamentsval är valkrets-nämnden. Det är ändå den kommunala centralvalnämnden (13–14 § i vallagen), som har valts för fullmäktiges mandatperiod, som ansvarar för de talrika praktiska arrangemangen kring valet. Centralvalnämnden har vid riksdagsval och Europaparlamentsval främst hand om förberedande åtgärder inför valet, granskning av förhandsröstningshandlingar och preliminär räkning av rösterna från s.k. små röstningsområden.

Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i valkrets-nämnden eller den kommunala centralvalnämnden (120 och 170 § i vallagen). Den som utsetts till valombud, ska därför be om avsked.

Centralvalnämnden förordnar valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet och till hemmaröstning (17 § i vallagen).

Centralvalnämnden ska se till att alla de ställen som genom beslut av kommunstyrelsen har utsetts till allmänna förhandsröstningsställen har en för förhandsröstningen lämplig förhandsröstningslokal med nödvändig utrustning. Centralvalnämnden ska tillkänna de allmänna förhandsröstningsställen som finns inom kommunen i hemlandet samt förhandsröstningstiderna vid dem så som kommunala tillkännagivanden delges (108 § i kommunallagen).

Kommunstyrelsen tillsätter valnämnder och valbestyrelser

Kommunstyrelsen ska i god tid före valet tillsätta en valnämnd för varje röstningsområde och en eller flera valbestyrelser för förhandsröstning i anstalter (15 § i vallagen). Valnämndernas och valbestyrelsernas ordförandes och vice ordförandes namn och kontaktinformation ska meddelas den kommunala centralvalnämnden.

En valnämnd består av en ordförande, en vice ordförande och tre andra medlemmar samt ett nödvändigt antal ersättare, dock minst tre. En valbestyrelse består av en ordförande, en vice ordförande och en annan medlem samt ett nödvändigt antal ersättare, dock minst tre. Ersättarna i en valnämnd eller en valbestyrelse ska anges i den ordning de träder i stället för medlemmarna. Valnämnden och valbestyrelsen är beslutföra med tre medlemmar.

Såväl valnämndens och valbestyrelsens medlemmar som deras ersättare ska i den utsträckning det är möjligt företräda de i partiregistret antecknade partier som vid föregående riksdagsval ställt upp kandidater i valkretsen i fråga. Den politiska representationen i valnämnderna och valbestyrelserna granskas separat i fråga om medlemmar och ersättare. Detsamma gäller tillämpningen av jämställdhetslagen. Både kvinnor och män ska alltså vara representerade både som ordinarie medlemmar och ersättare till minst 40 %.

HFD:2017:118: Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att 15 § 2 mom. i vallagen i samband med riksdagsval förutsätter att valnämnden tillsätts så att det inte till medlemmar väljs flera representanter från samma parti, om det innebär att ett parti som vid föregående riksdagsval ställt upp kandidater i valkretsen i fråga och som har ställt upp kandidater för valnämnden, skulle bli utan en enda medlem i valnämnden. Samma krav gällde valet av ersättare i valnämnden. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg vidare att då flera valnämnder tillsätts, ska man eftersträva att alla de partier som ställt upp kandidater i föregående riksdagsval får sin representant i åtminstone en valnämnd.

Justitieministeriet konstaterar i sitt brev den 1 oktober 2018 att kandidatuppställningen inför riksdagsvalet fastställs den 14 mars 2019, och efter det kan man tillämpa resultatet från riksdagsvalet 2019 när det gäller behörigheten för valnämnderna vid Europaparlamentsvalet. Om valnämnderna vid Europaparlamentsvalet tillsätts före riksdagsvalet torde det inte finnas något som hindrar att valnämnderna vid riksdagsvalet och vid Europaparlamentsvalet tillsätts på en och samma gång.

Valbarhet till valnämnd och valbestyrelse

Valbarheten till valnämnder och valbestyrelser följer det som sägs om valbarhet till nämnder och kommittéer i kommunallagen. Bestämmelserna om valbarhet i kommunallagen behandlas i Kommunförbundets cirkulär 11/2017, 24.4.2017. <https://www.kommunforbundet.fi/cirkular/2017/val-av-ledamoter-till-kommunstyrelsen-namnder-och-ovriga-organ>.

Bestämmelser om begränsningar i valbarheten finns i vallagen. Det finns inget som hindrar att en och samma person väljs både till en valnämnd och till en valbestyrelse, eftersom uppdragen inte sköts samtidigt.

En person som är uppställd som kandidat i riksdagsval kan inte vara medlem eller ersättare i en valnämnd vid riksdagsvalet. På motsvarande sätt kan en person som är uppställd som kandidat i Europaparlamentsval inte vara medlem eller ersättare i en valnämnd vid Europaparlamentsvalet.

En kandidat i riksdagsval eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara medlem eller ersättare i en valbestyrelse vid riksdagsvalet. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap. På motsvarande sätt kan en kandidat i Europaparlamentsval eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar inte vara medlem eller ersättare i en valbestyrelse vid Europaparlamentsvalet.

Centralvalnämnden förordnar valförrättarna

Valförrättarna sköter förhandsröstningen på de allmänna förhandsröstningsställen samt hemmaröstningen (17 § i vallagen). Varje allmänt förhandsröstningsställe ska ha minst två valförrättare.

En valförrättare får inte vara under 18 år eller ha förklarats omyndig. En kandidat i riksdagsval eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valförrättare vid riksdagsvalet. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap. På motsvarande sätt kan en kandidat i Europaparlamentsval eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valförrättare vid Europaparlamentsvalet.

Jävsbestämmelserna tillämpas inte

Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas inte på valnämndens och valbestyrelsens medlemmar eller på deras ersättare eller på valförrättarna (16 och 17 § i vallagen). Motiveringen är att dessa valmyndigheters uppgifter och verksamhet kan jämföras med faktisk förvaltningsverksamhet. Alla valmyndigheters verksamhet styrs dock av vallagens allmänna bestämmelse (9 a §) om förpliktande till opartisk skötsel av uppdraget.

Valaffischering utomhus

Det rekommenderas att valaffischering utomhus inleds en vecka innan förhandsröstningen börjar, dvs. den 27 mars 2019 inför riksdagsvalet och den 8 maj 2019 inför Europaparlamentsvalet.

När affischplatserna utomhus väljs måste man beakta vallagens bestämmelser om att valaffischer inte får sättas upp på förhandsröstningsställen, röstningsställen eller i deras omedelbara närhet så att affischerna kan anses inverka på väljarnas valfrihet. En utgångspunkt kan anses vara att valaffischerna inte får synas från röstningsstället eller vid ingången till det.

Lokalavdelningarna för de deltagande partierna bör informeras om när valaffischer kan sättas upp och om namn och kontaktinformation till de personer som ansvarar för valaffischering i kommunen.

Vi hänvisar till Kommunförbundets cirkulär om kommunalvalet 12/2016, 19.10.2016, där principerna för valaffischering utomhus behandlas. <https://www.kommunforbundet.fi/cirkular/2016/kommunalvalet-942017>.

FINLANDS KOMMUNFÖRBUND

Hanna Tainio

vice verkställande direktör

Riitta Myllymäki

ledande jurist

För kännedom

Justitieministeriet

Partiernas kommunalsekreterare